

D. D.
DISSERTATIO JURIDICA,
DE
**POENA HOMICIDII
ADTENTATI**

8. §. XXIV. C. MB.

QUAM
SUFFRAGANTE CONSULTISS. FACUL. JURIDICA
IN ACADEMIA ABOËNSI,

PRÆSIDE
MATTHIA CALONIO,

JURIS PROF. REG. ET ORD.

Publico bonorum examini submittit

JOHANNES ANDREAS WIJKMAN
Tavastensis.

In AUDIT. MAJORI Die XXII. Junii MDCCCLXXX.

H. P. M. C.

A B O Æ

Impræssæ apud Viduam Reg. Acad. Typ. J. C. FRENCKELL.

by Battalions Co. Inc.

KONGL. MAJTS.
TRO-TJENARE OCH LIEUTENANT
WÅLÄDLE
HERR ANDERS WIJKMAN,
MIN HULDASTE FADER.

Det är denne dag, som jag räknar för den glada i min lefnad,
då jag får den lyckan, att får den HULDASTE FADER of-
feutigen förklara min vördnadsfullaste tacksamhet. Min FAR! J
veten, att J uti mig hafven en Son, som åskar EDER, emedan J
åskan honom tillbaka; som vördar EDER, emedan EDER dygd, och
EDER obefläckade wandel förvärvar EDER en allmän akning; som
varit EDER lydig, emedan J aldrig befalt honom annat, än det E
DER borat att besätta. Det åren dock J som veten det aliena. De
öma känslor, som altid upflytt mit hjerta, så väl vid åskådandet of de
gråär, huicca vid en unnedd ålder af Nittio Trå år prydæ EDER
kedrade hjefta; som vid blotta åtancka af EDERT ålskansvårda
NAMN; dem hafver jag varit rödigad att innom mig döja. Nu öp
nar sig för mig en efterlängtad anledning att dem yppa; och jag vo
re i min egen åsertygelse eviumerliga brottstig, om jag förjummade
detta tillfälle att jaga HVILCKEN FAR J varit. Men mig fattas
ord, att uttrycka min mening. EDRE välgerningar kunna ej idöjas,
mindre beskrifvas. Jag måste ännu gömma dem i en vördnadsfull
tyftnad. Att hvad jag förmår, är att med brinnande nit önska, det
den MILDA FÖRSTENEN ville EDER Min HULDÄSTE, Min
KÄRÄSTE FADER till det längsta mål som oss i denna dödligheit
är förelagdt, vid all önskelig fölhet och välmåga nödetigen uppehålla.
Då fullkomnas mit hopp och min glädje. Jag framhärdar med ejup
barnslig vördnad att vara

MIN HULDASTE FADERS

Ödmjuk-lydigste Son ·
JOH, AND, WIJKMAN,

§. I.

Inter alias criminum distinctiones, nota satis etiam est ea, qua in *adtentata* & *consummata* dispesci solent. *Hæc* dicuntur in quibus nihil deest eorum quæ ad plenam delicti notionem necessaria sunt: *illa*, quorum contraria est ratio. *Actio* autem ejus, qui crimen adtentavit, *conatus* appellatur *delinquendi*, ad quem ideo nudam non sufficere cogitationem; sed requiri omnino, ut adsint facta in sensus incurrentia & ad perfectionem sceleris directa ex dictis unusquisque intelligit. cfr. 2. §. X. Cap. 4. §. XVI. C. 2. 3. §. XVII. C. MB. Quia vero conatus, vel in eo consistere potest, quod quis circa præparatoria delicti sit versatus; vel quod in ipso quidem actu constitutus, eum non absolverit, 4. §. XI. C. 1. §. XVII. C. MB. *in fine*: quo iterum in casu vel plures, vel pauciores actus ad consummationem criminis deficere possunt: hinc & varios concipere licet ejus gradus, ut alias *remotus* sit, *propior* aliis, alias denique *proximus*. At quemadmodum Jura

A

non

non minutissimas sestantur mensuræ moralis differ-
 rentias: Alter enim, quod eleganter monuit CICE-
 RO L. III. c. 17. de Offic. leges, aliter Philosophi
 tollunt astutias; leges, quatenus manu res tenere pos-
 sunt; Philosophi quatenus ratione & intelligentia: ita
 nec ad alium facile quam qui a proximo non mul-
 tum abest conatum attendunt. Quo circa ad præ-
 cavandam omnem, quæ periculosa in foro esset opi-
 nandi licentiam, certis plerumque circumstantiis illa-
 lam definiunt voluntatis speciem, quam pro conatu
 habendam volunt, ut scilicet liceat nemini animum
 patrandi facinoris cuiquam adstringere, nisi adsint fa-
 etæ, e quibus, aut in terminis, aut palpabili quo-
 dam simili expressis, Lex præsumendum illum jubet,
 2. §. XVIII. C. MB. Quæ autem in puniendo co-
 natu sequenda erit regula, alia est quæstio. In ma-
 leficiis voluntatem sceleris spectandam esse, non exitum,
 a HADRIANO rescriptum observat CALLISTRA-
 TUS L. 14. ff. ad L: Cornel: de Sicariis. Dicitur quoque
 in L. Quisquis Cod. ad L. Jul. majestatis eadem seve-
 ritate voluntatem sceleris qua effectum puniri jura vo-
 luisse. At hæc non ita accipienda sunt, quasi o-
 mnia in universum crimina, solo animo, in judiciis
 æstimari oporteret, quam nec adlati locis fuisse le-
 gum Romanarum mentem, contra dissentientem in-
 terpretum turbam a BYNKERSHOEKIO Obseru.
 Juris Rom. L. III. c. 10. clarissime est ostensum.
 Svaket sane naturalis ratio, ut quæ citra exitum
 subse-

subsederunt crimina, quia ex iis aut nullum aut cer-
 te multo minus quam quod destinatum erat damnum
 in alios emersit, mitius coērceantur, quam quibus,
 ultimum suum complementum fortis, gravissime læ-
 fa sunt aliorum jura. Saltim huic fundamento o-
 mnium quotquot sunt moratiorum gentium jura in-
 sistunt; nec aliam facile admitti videbis exceptio-
 nem, quam quod in *atrocissimis* scelus & sceleris
 voluntas pari nonnunquam forte puniantur; in *le-
 vioribus* autem solius conatus, nulla plane habeatur
 ratio: Quoties autem pœnae est locus determinari
 solet ejusdem quantitas, partim ex gravitate crimi-
 nis, cuius perpetrandi adfuit animus; partim ex
 gradu certitudinis, quo de qualitate propositi con-
 stat. Sic patriis legibus in unico perduellionis cri-
 mine, tanquam omnium atrocissimo, *conatus* & *per-
 fectum* scelus pari pœna vindicantur. *I. §. IV. C. MB.*
 In cæteris gravioribus adtentatum quam consum-
 matum mitius punitur. Exempla habemus, in cri-
 mine Bigamiae *I. §. IX. C.* Bestialitatis *2. §. X. C.*
 Incendiij *4. §. XI. C.* Suicidii *4. §. XIII. C.* Pro-
 curati abortus *4. §. XVI. C.* Veneficii *1. 2. 3. §. §.*
XVII. C. Latrocinii, procurati naufragii, cædis in
 naufragos, *1. 2. 3. §. §. XXI. C.* & Stupri violen-
 ti *1. §. XXII. C. MB.* cfr. *K. Br. til G. HofR. d.*
7. Dec. 1764. Accidit quoque interdum ut leges
 conatum per se tanquam distinctum considerent cri-
 men, atque in his casibus conatus punitur, ut de
 nos

criminibus in quæ incidit, quorumque nomen inducit statutum est. Sic qui *Seditionem, Upror, excitare* studuit *conjunctionis, myteri, pœnam* huit i. §. *VI. C.*; qui fallum lucrandi animo committit, quamvis effectus non fuerit fecutus, ex falso tenetur i. §. *VIII. C.*; in fine; qui insidiosam machinatus est cædem, infidiarum punitur 6. §. *XXI. C.*; & qui violentum conatus est furtum, effractionis pœna plebitur 6. §. *XL. C. MB.* Et licet ad singula atrociora crimina expresse non sit statutum, qua in iis pœna vindicari debeat conatus: magna etiam opus sit cautione, ne pœnam, ubi lex nullam esse voluit, temere comminiscamur, in primis cum sc̄epissime fallant, quæ allegari solent voluntatis argumenta: vix tamen perſuadebit sibi quisquam, impune penitus futurum, si quis illorum executionem fuerit molitus. Arbitraria procul dubio tum obtinebit pœna, vel ex analogia juris a judice competente, vel a Legislatore ipso, relata ad eum causa, pro ratione circumstantiarum in casu quovis speciali definienda. Et sic quidem ei qui adulterium duplex adtentavit, pœnam octidui carceris ad aquam & panem dictatam aliquando novimus. *K. Br. till Åbo HofR. d. 22. Decemb. 1738.* Homicidium ex subito iracundia calore adtentatum viginti thalerorum mulcta vindicandum præcipit 8. §. *XXIV. Cap. MB.* Atque de hujus pœnæ moralitate, & quibus in casibus lacus eidem sit faciendus, præsenti opella disquirere

con

constituimus. Faciemus id illa brevitate, quam & temporis fvasit angustia, & curta domi supellex imperavit. Innocuum autem conatum Benivolo Electori haud displiciturum speramus.

§. II.

Verba legis loco allegato 8. §. XXIV. C. MB. ita habent: *Drager någor otrångd af vredes mode knif eller svärd, spänner bøsso, eller reser annat vapn åt annan, stinger, hugger, slår, eller skjuter åt honom, och råkar thet annan, så at han får ther död af; gånge therom, som om annat vilja dråp. Sker ej skada; bøte åntå tjugu daler till tvekiftes, Konungen, och Håradet eller Staden.* Bina hac §. contineri membra quisque videt. Priori de eo statuitur, qui iracundia commotus lethiferis alterum impetiit armis, at in persona lapsus Meyium e. g. occidit cum Titanium interficere vellet. Posterius est quod ad nostrum præcise institutum pertinet, & quo poenam adtentatæ cædis fanciri diximus. Quod nostrum adfertum ut in clariori collocari possit luce, videndum erit ante omnia quale sit homicidium ad quod in priori membro digitum Legislator intendit.

§. III

Criminis homicidii varia esse genera, etiam in trivio notum est. De cædibus hominum, quæ vel

in necessariam sui conservationem 4. §. XXVI. C; vel ad repellendam vim injustam 1. §. XXII. C. 1. §. XXV. C. 7. §. XL. C. MB; vel ad publicæ securitatis, ubi summum instat diserimen, tuitionem K. Krigs Artic. 1683. Tit. IX. Art. 63. 67; vel in surem nocturnum fugam parantem 7. §. XL. C. MB. in pr. licite ecommittuntur, ideoque impunia manent, sermonem nobis jam non esse, cuivis satis est obvium. De his scilicet homicidiis agimus, quæ *criminis* sive *proprii* sive *improprii* naturam habent & poenit lege statutis vindicantur. Ea vero communissime in *Voluntaria* dispescuntur, *Culposa* & *Casualia*, prout vel *dolo malo*, vel *culpa* sive *lata* sive *levi* XXVIII. C. MB. vel *casu fortuito*, quem humana præcavere vix potuit diligentia, quo & *culpam levissimam* referas XXIX. C. ibid. perpetrantur. *Homicidium Voluntarium*, quia vel *deliberato consilio* sive *directa* sive *indirecta* occidendi intentione; vel ex *subito iracundia* impetu, & tum quidem intentione pariter occidendi sive *directa* sive *indirecta* patratur, in *præmeditatum* & *repentinum* subdividitur. *Præmeditati* autem proportione vel modi quo commissa, 2. §. XI. C. 1. §. XII. C. 1. §. XVII. C; vel *causæ* propter quam facta, 1. 7. 8. §. §. XVIII. C. 1. §. XX. C. 3. §. XXIV. C; vel *personæ* cui illata est cædes 2. §. XII. C. 1. §. XIV. C. 1. 5. §. §. XV. C. 1. §. XVI. C. 3. §. XXI. C. MB. diversæ sunt species. Quemadmodum & *repentinum* aliud qualificatum est, pa-

tratum vel in *loco singularis* ejusdam *sancitatis* privilegio munito *3. §. XVIII. C. MB. K. Hof.* *Artic. d. 16. Decemb. 1687. C. V. Art. 67*, vel in personam cui lex de peculiari cavit securitate e. g. *7. §. XXII. C. MB;* Aliud *simplex* in quo nullæ adiunt istius modi circumstantiae adgravantes, quale est quod *STJERNHÖÖKIUS de Jure Sv. & Goth. vet. P. II. c. IV. p. 345.* *Vulgare* homicidium adpellat. Quando jam queritur, ad quam homicidii speciem referendus sit casus, ejus lex loco §. præced. ad ducto meminit, ad *Voluntarium & quidem Repentinum Simplex* eundem omnino pertinere dicendum erit. Colligitur hoc ex rubro Capitis, quod simpli citer de homicidio inscribitur, nulla cædis qualifi catione adjecta. Est enim expediti juris non faci endam esse interpretationem contra rubrum, nisi clara adsit littera vel evidentissima quæ aliud svadeat ratio, qualis hic saltim nulla est. Quod vero quam validissime thesin nostram confirmat expressa est quæ hoc loco habetur facti assumti descriptio. Supponitur enim homicida, ejus (α) oborta rixa animus ira est exacerbatus: qui (β) in illa animi commotione & in continentia ad arma provolavit; his (γ) alterum impetiit: & (δ) vulnus inflixit: ex quo (ε) secuta est mors. Hæc namque omnia requisita illam quam diximus homicidii speciem manifestissime ar guunt. Nemo autem temere hinc inferat regulam, quam occasione allati casus suppeditavit Legislator, homi-

homicidam nimirum, qui ex incidenti circa personam errore, alium quam quem destinaverat occidit, a pena sceleris sui ordinaria liberandum non esse, ad hujusmodi solum homicidia restringi debere. Est illa universalis & ad omnes quotquot demum fuerint homicidii voluntarii species extendenda. Quomodo enim in graviori homicidio valeret defensio, quam in eo quod levius est, admittendam noluit Legislator.

§. IV.

Evicimus sic de homicidio repentino simplici in priori membro loci supra allegati sermonem esse. Quia vero tale homicidium intentione occidendi vel directa vel indirecta patrari diximus; videndum jam erit distinctius utram harum in hoc casu adfuisse Lex supponat. In definienda intentionis specie ad instrumenti quo quis usus est qualitatem respiendum in primis esse, communis est Jure Consultorum doctrina. Quibus autem ad necem aliorum abuti quandoque solent homines Instrumenta, ea, omissis variis inutilibus eorum divisionibus, vel per se lethifera sunt, ex intentione videlicet artificis ad necem, si solito modo adhibeantur, inferendam destinata: vel sunt lethifera tantum per accidens, h. e. ex se & sua natura ad necandum non apta, licet iis tamen mortifera infligi possit plaga. Illa proprie-

prie dicuntur *arma*, *Wapn*, & ex eorum genere
 sunt qui h. L. quia vulgatissimi sunt usus, recensentur
Knif, *Svård*, *Bössa*, ut proinde non audiendus sit
ALCIATUS Dispunct. Lib. I. c. 17. qui cultellos
 armorum numero non comprehendendos putavit.
Horum vero in censem veniunt, quæ sequenti §. 9. hu-
 jus cap. in exemplum Legislator enumerat instru-
 menta, *Sten*, *Stång*, *Trå*, *Stör*, *Käpp*, *Hand*, & quæ
 his sunt similia. Jam cum is, qui iraeundia com-
 motus instrumento per se lethifero, & quidem con-
 fredo ac ordinario modo usus est, & potuit scire
 & debuit, nihil unquam esse facilius, quam ut ex
 iactu suo, cuius moderandi ipse est incapax, lethale
 alter percipiat vulnus; hinc & intentionem occi-
 dendii directam habuisse recte censetur. Etenim ex
 mentis ira exæstuantis calore; ex lethifera armo-
 rum qualitate; & adcommodato eorundem ad ne-
 candum usu, animum occidendi adeo fortiter præ-
 sumunt leges, ut nullam in contrarium probatio-
 nem admittant. Et astum profecto foret de publi-
 ca securitate, si contra adlatas facti circumstantias
 ad excusationem homicidæ valeret exceptio, per-
 estiendi, aut vulnerandi, non occidendi animo, eum
 qui cæsus est, a se fuisse impeditum. Contra si
 quis non *armis* usus est, sed instrumento quodam
 alio per accidens lethifero, aut *armis* quidem, sed
 non solito modo, *indirectam* tantum *occidendi inten-*
tionem habuisse putatur. Non enim præsumi in eo

potest animus cædis patrandæ directus, nisi illum tristis comprobet exitus, cum prægressa insuper insigni delinquentis protervia & in verberando pervicacia conjunctus. Unde & si nulla hujus adpareant vestigia, & mors tamen alterius quasi ex improviso sequatur, ex impacto e. g. colapho, aut jaētu levioris ligni, aut unico eoque langvidiori baculi ictu, remitti a Legislatore reo plerumque videbis pœnam ordinariam, tanquam ei, qui licet rei illicitæ operam dedisset, culpa tamen magis quam voluntate in homicidii crimen inciderit. Adprime, ut naturali rationi, sic & juri patrio convenient, quæ habet *MATTHÆUS de crimin. ad L. Cornel. de Sicariis & Venef. c. III. §. 15. p. 379.* In dubio cædes, sicut quævis injuria, præsumitur dolo malo facta; sed ea præsumtio contrariis argumentis eliditur, quæ defumuntur vel a personis vel a teli genere. - - - A teli genere, veluti quod pugno, quod ferula, quod clavi aut baculo quis percusserit: non enim hæc instrumenta sunt, quibus homines occidi solent. At si gladium quis strinxerit, quod telorum acutissimum est, aut clava herculis usus sit, occidendi animo fecisse creditur. Atque sic quidem cum in casu proposito Lex instrumenta per se lethifera requirat, evidens est intentionem etiam occidendi directam, nullis elidendam exceptionibus, ibidem supponi (a).

§. V.

(a) Non ignoramus diversas ab his, quas exposuimus, alios intentionis occidendi directæ & indirectæ sibi

§. V.

His sic præstructis, facile nobis jam erit spe-
ciem criminis determinare, cuius in posteriori loci
adduci membro poena definitur. Etenim cum ex
ipso verborum contextu manifestissime adpareat, po-

B 2

steri-

formare notiones. Est nonnullis animis occidendi dire-
ctus idem qui *deliberatus*. *Indirectum* autem, deliberato
oppositum, sic definiunt, ut illum etiam quem nos di-
rectum vocavimus sub se comprehendat. Alii confuse
ad eo his terminis utuntur, ut vix divinare possis, quid
illis præcise intellectum velint. Saltim ejusmodi condunt
eorum definitiones, quarum in praxi judiciaria nullus
unquam esse potest usus, vid. CANZIUS *Discipl. Mor.*
§. §. 28. 29. TITIUS *juris priv.* Romano-German. Lib.
III. c. I. §. §. 10. 11. ENGAU. *Elem. Jur. crimi. Germ.*
Lib. I. c. 342. & qui prolixius, at non latis distincte de
hac materia & instrumentorum differentiis egit A. de
LEYSER Medit. ad Pand. Sp. 603. 604. quapropter & noster
EHRENSTRÅLE in *Jurispr. Crim. sect. V. cap. II. §. 15.*
non satis tutum harum vocum usum judicat. Quidquid
autem horum sit, si ea ratione, ac nos fecimus, expli-
ceretur hæc doctrina, multum omnino ad varias homici-
diorum species a se invicem adcuratius discernendas &
moralitatem earum rectius astimandam inde accedet ad-
jumenti. Nec commode hac distinctione, in hoc sensu
accepta, carere poterit nostra Jurisprudentia, quippe quæ
præcipuum quandam, quibus quis usus est, habet instru-
mentorum rationem, & de animo delinquentis præsum-
tionem ex iis formandam jubet. cfr. JO. CHRISTOPH.
KOCH *Instit. Juris Crim.* §§. 441. 442.

sterius hoc membrum, cum priori illo, cuius jam interpretationem dedimus, induisse cohærere nexu, & si ab ultima tantummodo cædis consummatione, quæ in membro posteriori deficere concipitur, discesseris, cætera omnia facti adsumti requisita utrobique eadem plane supponi: sequitur inde sua velut sponte & absque longis ratiociniorum ambagibus, crimen, cuius hic sancitur poena, non esse aliud, quam *conatum directum* patrandi homicidii voluntarii repentina simplicis. In planissimas igitur, nostro quidem judicio, legitimæ interpretationis regulas impingunt, qui ultra substratam materiam, vel ad deliberatum homicidii conatum, vel, quod ex perversa Practicorum quorundam confuetudine frequentius accidit, ad solum vulnerandi aut percutiendi animum, ex ipsis facti circumstantiis clarissime demonstratum, hanc Juris nostri sanctionem extendunt. Committunt illi vi-
tium quod *κατάβασιν εἰς ἄλλο γένος* Philosophi adpellant, & in ipso facti nomine decepti, poenam hic definitam ad illos adplicant easus, in quibus aut aliam majorem aut plane nullam conatus mulctam esse voluit Legislatoris prudentia.

§. VI.

Quoties itaque de decernenda hac viginti thalerorum mulcta quæstio in foro movetur, ad quatuor momenta, & ea quidem conjunctim sumta, sollici-

licite attendendum erit, ut nim. delinquens (*a*) su-
 bitanea ira fuerit commotus; ut (*b*) ad arma in
 continenti profilierit: ut (*c*) alterum iisdem sic im-
 petierit, ut per ipsum non steterit, quin in illo actu
 eum occiderit: & tandem (*d*) ut si forte secuta fu-
 isset cædes, ea homicidii tantum vulgaris poenam,
 quæ est *capitis simplex* merueriset. Quo autem evi-
 dentius pateat quorū hæc a nobis disputentur, ex
 singulis hisce quatuor ad poenam conatus, de qua
 loquimur, requisitis, nonnulla deducemus consepta-
 ria, & nostram mentem, & principiorum a nobis
 positorum in praxi forensi adplicationem, clarius
 fortassis illustratura. Sic ex *primo* requisito se-
 quitur, ab hæc poena immunem esse eum, qui jo-
 co, vel quamcumque aliam ob caussam, quæ extra
 dolum est, telum strinxit. Contra vero, non sufficere
 hanc poenam si deliberatus & directus adfuit occiden-
 di conatus. Hinc si quis, cum præmeditata violatio-
 ne pacis aut ecclesiastice & judicialis, aut domesti-
 cæ, gladium evaginavit, in *priori* casu quinquaginta,
 5. s. XVIII. C. MB. coll. cum K. Br. d. 16. Febr.
 1737. in *posteriori* vero quadraginta thalerorum mul-
 età 4. s. XX. C. MB. puniendus erit. Ex *secundo*
 intelligitur, ejus, qui instrumento per accidens solum
 lethali plagam alteri est minatus, nullam esse ex hoc
 loco mulctam. Cæteris enim requisitis paribus va-
 let in his casibus vetus proverbium *Hött är med ingo
 bött*, Dom. R. 16. Patet hinc quoque alia graviori e-

um plectendum esse pœna, qui oborta rixa iratus abiit, sed interjecta mora, deliberato animo reversus, telum occidendi conatu strinxit §. §. XX. C. MB. Ex tertio fluit, non incidisse in hanc mulctam, qui coercito iræ impetu, protensum jam gladium proprio motu retraxit, vel bombardam, terrendi alicujus causa, sed cœlum versus directam explosit; non eum qui nudavit quidem telum, sed capulo cœdere alterum est adgressus: non illum, qui gladio tanquam baculo usus dorsum alterius impetiit: non eum qui iracundiae temperans, telum consulto in eam direxit corporis alterius partem, in qua lethale vix ac ne vix quidem infligi potuisse vulnus. Adebat namque in singulis his casibus, evidens, quo occidendi conatus eliditur, argumentum. Contra, qui furore quasi percitus, punctum gladio, hasta, sica, pugione, cultro, vel cæsim telo ei usui facto alterum impetiit, vel sclopetum in eum explosit, & ita quidem ut facile adpareat, curæ illi neutiquam fuisse, quam & quo loco alterum vulneraret, ex hac lege omnino tenebitur. Animum enim occidendi habuisse indubitanter præsumitur. Ex quarto denique requisito, generalis illa deducitur regula, non irrogandam esse leviorem hanc conatus pœnam, in illis casibus, in quibus, si secuta fuisset hominis cædes, pœna obtinuisse capit is qualificata. Hinc qui in concione sacra vel coram judicio §. 3. XVIII. C. MB. cfr. §. 4. ibid. in fine; vel in pace aulica, K. Hof. Art. 1687. C. II. §. § 21. 22. vel in alio loco, cui de

*) 15 (*)

de peculiari sanctitate cautum est K. Krigs Art. 1683.
Tit. V. Art. 39. K. Sjö-Art. T. XXXIX. Art. 236. &
238. in fine; vel etiam contra personam singularis se-
curitatis privilegio munitam 8. §. XVIII. C. MB. K.
Krigs Art. l. c. Art. 44. 47. lethale stringit ferrum,
graviori plectitur poena, ut loca allegata evincunt.
Plura autem cumulare porismata jam non vacat.

§. VII.

At discutienda jam venit quæstio, & illa quidem
in foro saepiuscule agitata, an si cum conatu occidendi
directo infligatur alteri vulnus, utriusque, & conatus oc-
cidendi, & vulneris poena reo sint irrogandæ, vel an suffi-
ciat sola vulneris poena eum pœsti? Ut distinetæ ad
hanc quæstionem responderi possit, observabimus vix
adeo cœcutire quemquam, quin primo mox intuitu
perspiciat, verba, quæ hoc loco occurrunt, sker ej
skada, opponi verbis præcedentis membra så att han
får ther död af, adeoque illis non aliam quidem remo-
veri læsionem, quam, quæ lethalis alteri existeret; con-
siderari tamen hic occidendi conatum in abstracto tan-
quam crimen per se, & definiri ejus pœnam, in oppositio-
ne non ad vulnus inde secutum, sed ad homicidium consum-
matum. Qua ergo ratione deduci hinc queat, inficto vul-
nere, cessare debere pœnam conatus occidendi, nos qui-
dem percipere non possumus. Quæ enim conse-
quentia, qui voluit, at, frustrato iictu, non potuit
occidi-

occidere alterum, viginti mulctabitur thaleris: ergo, qui eodem animo vulneravit alterum, a poena conatus erit immunis. Absorberet sane tunc crimen, quod quandoque levius est, illud quod est majus: quia tamen hypothesi nihil cogitari potest absurdius. Est praeterea notandum, ex impacto vulnere, illis indiciis, e quibus ut supra docuimus, lex animum occidendi presumit, & quae hic adesse constanter supponuntur, novum aliud, quod eandem ulterius confirmat presumptionem, superacecedere indicium. Si autem sceleris voluntatem, ex levioribus presumtam ejus signis, poena coercendam voluit Legislator; quomodo existimandus erit, eandem evidenter adhuc argumento declaratam, plane impunitam dimittendam velle. Concluditur ergo ex dictis, quoties concurrunt conatus occidendi, qualis substratae materiae convenit, & vulneratio sub illo conatu facta, separatam utriusque reo imponendam esse mulctam. Quemadmodum vero ab una parte hoc suę radiare videatur luce; ita ab altera pariter clarum est, quod & in antecedentibus innuimus, non esse mulctae conatus locum, ubi animum occidendi non adfuisse liquido adparet. Hinc & manifesta absurditate laborat eorum praxis, qui minimam etiam lesionem, si modo ense, gladio, cultro, fuerit illata, praeter ipsius vulneris aut livoris poenam, hac insuper viginti thalerorum mulcta vindicandam statuant, nulla ratione habita, quo animo delinquens hisce usus fit armis. Hi namque

* (17) *

que *adtentati* quam *consummati* criminis graviorem semper fere his in casibus decernunt poenam: *cfr. I. 2. §. §. XXXV. C. MB.* quod tamen & sanæ rationi & juri nostro adversum esse, evidentius est, quam ut moneri debeat.

§. VIII.

Sed erunt forte qui dicent justo mitiorem esse hanc, quæ Jure nostro statuta est conatus homicidii poenam. Criminari vero hi desinent ejus lenitatem, si debita adtentione illa expendere voluerint momenta, e quibus nos poenam adtentati delicti estimari solere supra diximus. Est : homicidii repentina simplicis crimen, ex *gravioribus* quidem, at non *atrocissimis*. *I. §. II. C. StrB.* Sunt & haud raro homicidæ commiseratione quam inhumana severitate digniores. Vehementissimus namque iræ affectus tantam in mentes humanas plerumque exercet vim, ut ne ii quidem semper, qui sedatoris alias ac compositi sunt animi, cum semel excanduerunt, moderari eidem satis possint, quin in violentissimos erumpat actus. Quid? quod impotentior fere in generosis pectoribus, quam in humilibus & abjectis, quæ tenebras amant & ad occulta odia & infidiosas machinationes propendunt, esse soleat iraeundiæ impetus. Rebus autem sic comparatis an flagitare quis possit communis humanæ fragilitatis adeo oblivisci debere Legislatorem,

C

ut

ut primos turbulentissimi adfectus motus, e quibus
 ullum nondum in civitatem notabile emersit damnum,
 duriori animadversione compescendos judicaret. Ha-
 bet porro hoc, de quo loquimur, coratus crimen
 illud singulare, ut de eo nunquam nisi probabiliter
 constare queat. Quamvis enim in favorem publicae se-
 curitatis, & ut adsit certa in foro judicandi norma, Le-
 ges ex datis indicis animum occidendi præsumunt, &
præsumptione quidem quam vocant *juris & de jure*; non tamen generaliter verum est, eum qui ira
 fervens telum nudavit, eoque alterum impetiit, præ-
 cise cædem ejus intendisse. Probabilis hæc tantum est
 conjectura, quam ex caussis allatis, Leges pro cer-
 ta habendam jusserunt. Hinc licet post latam sic le-
 gem de veritate hujus præsumptionis, dubitare in
 foro minime liceat; in condendo tamen jure, natu-
 lis, qua eadem laborat, incertitudinis, habenda o-
 mniro venit ratio. Atque inde est, quod præsumti,
 quam indubitat conatus, leviorē semper ipsa na-
 turalis ratio definiri postulet pœnam, quæ sic sua-
 se in singulis casibus æquitate tueatur. His certe
 principiis nostrum Jus innititur. Unde & conatum
 atrocissimorum criminum de quo certo liquet, gra-
 viſſime puniri vides. Luculentissimum est exem-
 plum in beneficio. Est illud enorme delictum: ne-
 que ulli locus est dubio, quin is qui dolo malo ve-
 nenum propinavit aut miscuit, occidendi proposito
 illud fecerit I. 2. 3. §. §. XVII. C. MB. Consen-
 tiunt

tiunt etiam nostris aliarum morationum gentium Leges. Sic Jura Anglica intentatam vim armatam, nisi de præmeditato atrocissimi ejusdam criminis, quod in feloniam incidit, committendi animo, plene constet, tanquam privatam considerant injuriam civili poena expiandam. *BLACKSTONE Comment. on the Laws of England Lib. III. c. 8. p. 120. Lib. IV. c. 15. p. 217.* Nemesis Carolina, *Peinliche Halsgerichts Ordnung, Art. 178.* conatum homicidii, pariter ac aliorum criminum, judicis ex arbitrio prudentum coercenduni permittit, cfr. *KRESSII comment. ad h. l. Jus Lubecense Lib. IV. Tit. IV. Art. 14.* eum qui gladium nocendi animo stringere intendit duobus thaleris; eum vero, prout docet *MEVIUS in Comment. ad h. l.* qui plene jam evaginavit & impetiit, et si vulnus non intulit, carceris poena plebit. *Jus Danicum Lib. VI. c. 7. §. 14.* reum in pari caussa XV. argentii semuncisi mulctat. Cæterum meminisse juvabit esse hunc homicidii conatum ex eorum criminum numero, in quibus propter datam publicam offensionem & læsam communem securitatem, qua in civitate nihil prius, nihil antiquius, nulla valet transactio cum læso q. §. XX. C. MB., qui nec aliquam statutæ mulctæ, æquis inter fiscum & territorium vel urbem, ubi patratum est crimen, partibus dividendæ, portionem percipit. Quia vero pecunaria est hujus criminis poena, secundum hodiernam computationem sex cum besse thaleris imperialibus pendens

da K. Förordn. om stadga och säkerh. uti Rikets Mynt- och Penninge-Wifende d. 27. Nov. 1776. §. 10. tum pri-
mum, cum solvendo nen est reus, in corporis adfli-
ctivam commutanda l. C. StrB.; omni vacat dubio,
non modo exstingvi omnem ex illo actionem, lata
semel, quæ vires rei judicatæ nacha est sententia ab-
solutoria; sed & biennii præscriptione, ab omni in
posterum hujus criminis actione reum liberari. K.

Förordn. ang. ändring uti åt-sk. Allm. Lagens rum

d. 20. Januar. 1779. ad §. 32.

XVII. Cap. RB.

